C1Q7A1

5 हस्ती हस्ती हस्ती

हस्ती हस्ती हस्ती
दिव्या दैवी सृष्टि:।

कदलीसदृशी शुण्डा
स्तम्भसमाना: पादा:।

शूर्पाकारौ कर्णौ
धवलौ दीर्घौ दन्तौ।।

उदरं भाण्डाकारम्
उन्नतबृहच्छरीरम्।
अल्पं तुच्छं पुच्छम्
अहो अहो विचित्रम्।।

पर्वतसदृशे गात्रे
सर्षप-सन्निभ-नेत्रे।
कथमतिबलवान् एष:
अङ्कुशमात्राद् भीत:।।

– जनार्दन हेगडे

टिप्पणी

हस्ती હાથી **दिव्या दैवी सृष्टिः** દેવોનું દિવ્ય સર્જન **कदलीसदृशी** કેળના જેવી **शुण्डा** સૂંઢ **स्तम्भसमानाः** થાંભલા જેવા **शूर्पाकारौ** સૂપડાં જેવા આકારના **धवलौ दीर्घौ दन्तौ** સફેદ લાંબા બે દાંત **उदरम्** પેટ **भाण्डाकारम्** ઘડાના આકારનું **उन्नत** ઊંચું **बृहत्** મોટું **पर्वतसदृशे** પર્વત સમાન **गात्रे** બે લમણાં **सर्षप** સરસવ **सन्निभ** જેવું **कथम्** કેવું **अङ्कुशमात्रात्** ફક્ત અંકુશથી

विशेषः

उन्नतबृहच्छरीरम् – उन्नत–बृहत् शरीरम्

कथमतिबलवान् – कथम् अतिबलवान्

स्वाध्यायः

T8D8I3

1. નીચેના શબ્દોનું મોટેથી ઉચ્ચારણ કરો :

दैवी, सृष्टिः, कदलीसदृशी, शुण्डा, स्तम्भसमानाः, शूर्पाकारौ, कर्णौ, भाण्डाकारम्, उन्नतबृहच्छरीरम्, पुच्छम्, पर्वतसदृशे, अङ्कुशमात्राद् ।

2. હાથીના વિવિધ ભાગોનાં નામ ચિત્રમાં જોઈ આપેલા કોઠામાં લખો :

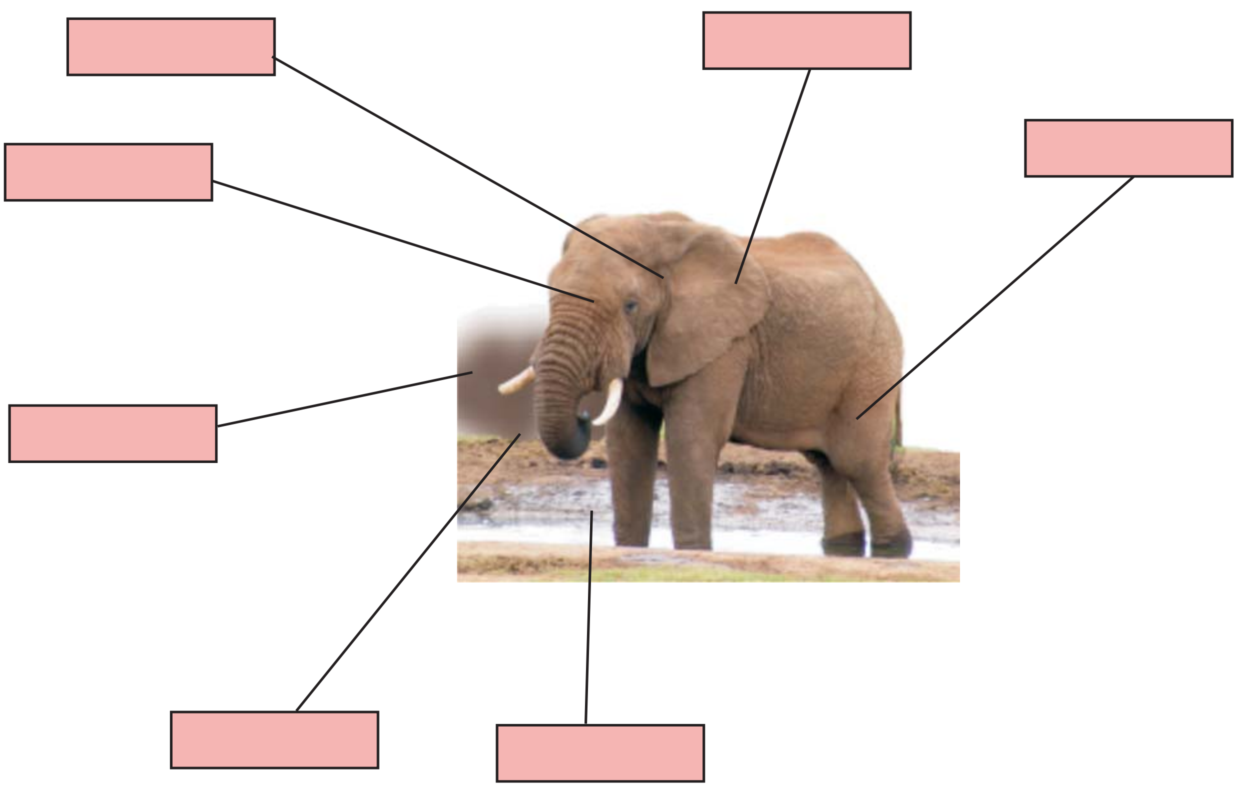

3. કાવ્યપંક્તિઓ સુવાચ્ય અક્ષરોમાં લખો :

हस्ती हस्ती हस्ती ________________

दिव्या दैवी सृष्टिः। ________________

कदलीसदृशी शुण्डा ________________

स्तम्भसमानाः पादाः। ________________

शूर्पाकारौ कर्णौ ________________

धवलौ दीर्घौ दन्तौ। ________________

4. યોગ્ય જોડકાં જોડો :

क		ख
1. गात्रे		1. भाण्डाकारम्
2. दन्तौ		2. कदलीसदृशी
3. शुण्डा		3. पर्वतसदृशे
4. उदरम्		4. शूर्पाकारौ
5. कर्णौ		5. दीर्घौ

5. ચિત્રોની સામે આપેલા ખાનામાં તેનાં સંસ્કૃત નામ લખો :

प्रवृत्तिः

(1) જૂથમાં બેસી પ્રાણીપોથી બનાવો.

(2) હાથીનું ચિત્ર દોરો.

पुनरावर्तनम् 1

1. નીચેનાં વાક્યોનું શુદ્ધ ઉચ્ચાર સાથે પઠન કરો :

(1) शशक: शयनं करोति।

(2) आकाश: पतति।

(3) सिंह: आगच्छति।

(4) कुत्र पतति आकाश: ?

(5) सिंहभ्रात:, धावतु आकाश: पतति।

2. નીચેની સંખ્યાને સંસ્કૃત શબ્દોમાં લખો :

(1) ६ (2) ८ (3) ५ (4) ११ (5) १२

_____ _____ _____ _____ _____

3. નીચેના સંખ્યાદર્શક શબ્દો વાંચો :

(1) द्वे (2) त्रीणि (3) सप्त (4) चत्वारि (5) नव

4. આપેલ પંક્તિઓને સુવાચ્ય અક્ષરે લખો :

(1) गुरु: साक्षात् परब्रह्म ।

(2) विद्यारम्भं करिष्यामि ।

(3) सर्वे सन्तु निरामया: ।

6 सप्त वासराः

C3T9N7

कः वासरः ।

अद्य मङ्गलवासरः ।

श्वः बुधवासरः ।

ह्यः सोमवासरः ।

लिखतु ।

अद्य शुक्रवासरः ।

ह्यः .... ।

श्वः .... ।

अद्य रविवासरः ।

श्वः .... ।

ह्यः .... ।

योग्यवाक्यानि रचयत ।

अद्य	रविवासरः
श्वः	सोमवासरः
ह्यः	मङ्गलवासरः
	बुधवासरः
	गुरुवासरः
	शुक्रवासरः
	शनिवासरः

टिप्पणी

अद्य આજે **श्वः** આવતી કાલે **ह्यः** ગઈ કાલે **लिखतु** લખો.

S9X1T1

स्वाध्यायः

1. વિચાર કરો અને કહો :

अद्य कः वासरः ?

अद्य बुधवासरः । श्वः कः वासरः ?

श्वः रविवासरः । ह्यः कः वासरः ?

2. ह्यः, अद्य, श्वःનો ઉપયોગ કરીને નીચેનું કોષ્ટક પૂર્ણ કરો :

ह्यः	अद्य	श्वः
रविवासरः		
	गुरुवासरः	
		शनिवासरः
बुधवासरः		
		शुक्रवासरः

3. નીચેની પંક્તિઓનું ગાન કરો :

प्रथमो वारः सोमवासरः ततश्च मङ्गलवासरः ।
बुधवासरश्च गुरुवासरश्च ततश्च शुक्रवासरः ।
शनिवासरश्च रविवासरश्च वाराणां परिवारः ।

7 करोति

सचिनः ।

एषः सचिनः ।

सचिनः खेलति ।

वेदान्तः ।

एषः वेदान्तः ।

वेदान्तः पठति ।

दिव्या ।

एषा दिव्या ।

दिव्या लिखति ।

मीरा ।

एषा मीरा।

मीरा गायति।

विमानम् ।

एतत् विमानम्

विमानम् उड्डयते ।

विवेकः ।
एषः विवेकः।
विवेकः पश्यति।

कपिलः ।
एषः कपिलः।
कपिलः क्षिपति।

मयूरः ।
एषः मयूरः ।
मयूरः श्रुणोति ।

निशा
एषा निशा ।
निशा वदति ।

टिप्पणी

खेलति રમે છે. **चलति** ચાલે છે. **लिखति** લખે છે. **पश्यति** જુએ છે. **पठति** વાંચે છે. **क्षिपति** ફેંકે છે. **वदति** બોલે છે. **गायति** ગાય છે. **श्रुणोति** સાંભળે છે. **उड्डयते** ઊડે છે.

Z3J2A9

स्वाध्याय:

1. એકમમાં દર્શાવ્યા મુજબ કોણ કઈ ક્રિયા કરે છે, તે દર્શાવતાં જોડકાં જોડો :

ક	ખ
सचिनः	पश्यति
वेदान्तः	खेलति
विमानम्	लिखति
निशा	क्षिपति
विवेकः	पठति
कपिलः	वदति
मीरा	गायति
मयूरः	श्रुणोति
दिव्या	उड्डयते

2. ખાલી જગ્યા પૂરો :

कपिलः ______________________ ।

मीरा ______________________ ।

निशा ______________________ ।

3. નીચેના પ્રશ્નોના મૌખિક જવાબ આપો :

(1) सचिनः किं करोति ?

(2) मीरा किं करोति ?

(3) दिव्या किं करोति ?

(4) वेदान्तः किं करोति ?

4. નીચેના કોષ્ટકમાં નામપદ સામે ક્રિયાપદ અને ક્રિયાપદ સામે નામપદ લખો :

नामपद	क्रियापद
विवेकः	
	गायति
विमानम्	
	श्रुणोति
निशा	

5. નીચે આપેલું ચિત્ર જોઈ તેના આધારે ચિત્રની નીચે આપેલ પદોનો ઉપયોગ કરી વાક્યરચના કરો :

खेलति, धावति, पिबति, क्षिपति, वदति, श्रुणोति, लिखति, पठति, पश्यति, उड्डयते ।

દા.ત., रोनकः खेलति ।

प्रवृत्तिः

1. પાઠમાં આવેલ ક્રિયાપદ પ્રમાણે કોઈ એક વિદ્યાર્થી ક્રિયાનો અભિનય કરે, અન્ય વિદ્યાર્થી તે ક્રિયાનું વર્ણન કરે.

દા.ત., મયંક ખાવાની ક્રિયાનો અભિનય કરે તો વિદ્યાર્થીઓ બોલે:

मयंकः खादति।

8 काकस्य चातुर्यम्

B5D2Y5

एकस्मिन् वने एकः वटवृक्षः अस्ति। तत्र काकः वसति। काकस्य पत्नी शावकैः सह तत्रैव वसति। तस्य वृक्षस्य अधः कोटरे एकः सर्पः वसति।

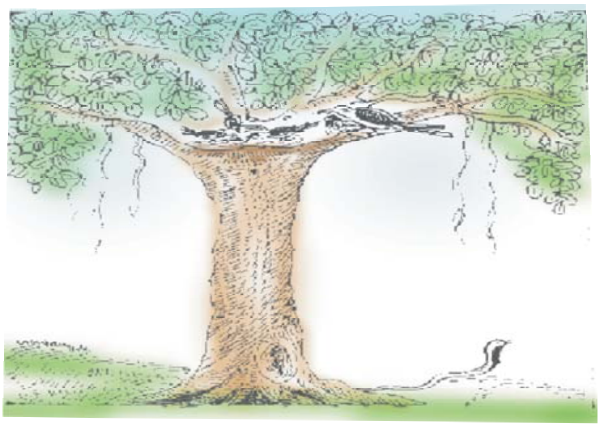

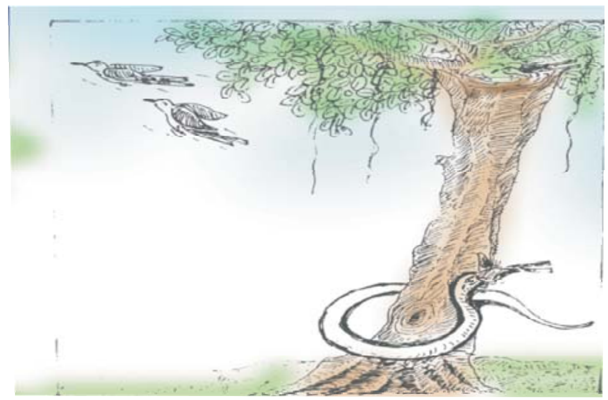

एकदा काकः भार्यया सह आहारार्थं गच्छति। तदा सर्पः एकं शावकं खादति।

काकः आगच्छति पश्यति च।
एकः शावकः नीडे नास्ति। वृक्षस्य अधः सर्पं दृष्ट्वा काकः वदति 'अहो, एषः दुष्टसर्पः शावकं खादति।' कश्चित् उपायं करोमि। इति विचिन्त्य काकः नदीं प्रति गच्छति।

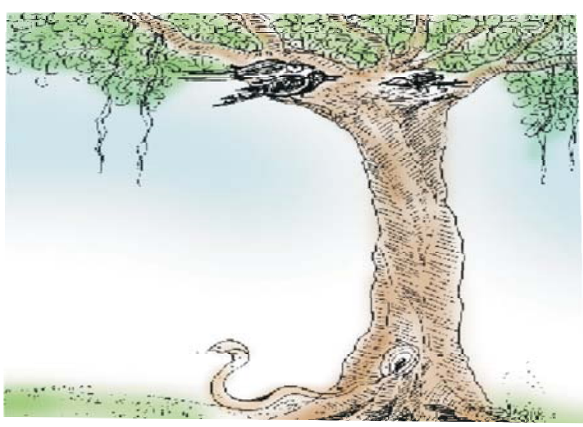

तत्र राजकुमारी स्नानं करोति। तस्याः सुवर्णहारः नदीतीरे अस्ति। चतुरः काकः सुवर्णहारम् अपहरति।

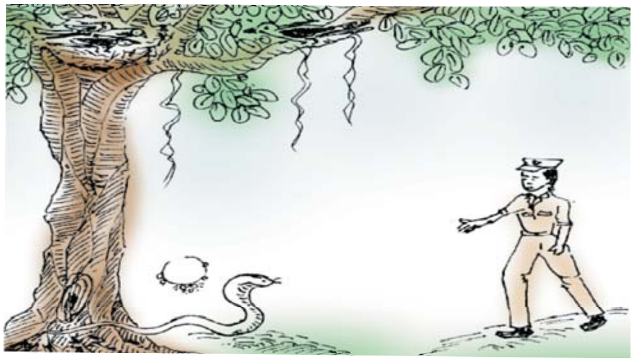

काकः सुवर्णहारं कोटरस्य अन्तः क्षिपति। सैनिकः काकस्य पृष्ठे आगच्छति। कोटरे सुवर्णहारः सर्पं च पश्यति। सः चिन्तयति 'अहो प्रथमं सर्पं मारयामि अनन्तरं हारं नयामि।'

सैनिकः सर्पं मारयति हारं नयति । काकः वदति 'अहो, सर्पः मृतः। अधुना सुखेन वसामि ।'

टिप्पणी

अधः નીચે **कोटरे** બખોલમાં **एकस्मिन्** કોઈ એક **शावकैः सह** બચ્ચાં સાથે **तत्रैव** ત્યાં જ **आहारार्थम्** આહાર માટે **पृष्ठे** પાછળ **अनन्तरम्** પછીથી **नयामि** લઈ જઉં છું. **अधुना** અત્યારે **नीडे** માળામાં **कश्चित्** કોઈક **विचिन्त्य** વિચારીને **अपहरति** ઉપાડી જાય છે.

I5S2P7

स्वाध्यायः

1. નીચેના શબ્દોનું શુદ્ધ ઉચ્ચારણ કરો :

शावकैः दुष्टसर्पः विचिन्त्य सुवर्णहारम् चिन्तयति ।

2. ઉદાહરણમાં દર્શાવ્યા મુજબ નીચેનાં વાક્યો પૂર્ણ કરો :

ઉદાહરણ : सर्पः ________________ वसति। (कोटरम्)

सर्पः कोटरे वसति।

(1) सिंहः ________________ वसति। (वनम्)

(2) मनुष्यः ________________ वसति। (नगरम्)

(3) खगः ________________ वसति। (नीडः)

(4) वानरः ________________ वसति। (वृक्षः)

(5) मत्स्यः ________________ वसति। (जलम्)

3. ઉદાહરણમાં દર્શાવ્યા મુજબ લખો :

ઉદાહરણ : काकः नदीं प्रति गच्छति।

(1) छात्रः ________________ प्रति गच्छति। (शाला)

(2) कृषिकः ________________ प्रति गच्छति। (क्षेत्र)

(3) व्याघ्रः ________________ प्रति गच्छति। (वन)

(4) हंसः ________________ प्रति गच्छति। (सरोवर)

4. નીચેનાં વાક્યો સુવાચ્ય અક્ષરે લખો :

(1) एकस्मिन् वने एकः वटवृक्षः अस्ति। ________________

(2) एकः दुष्टः सर्पः शावकं खादति। ________________

(3) तस्याः सुवर्णहारः नदीतीरे अस्ति। ________________

(4) सैनिकः काकस्य पृष्ठे आगच्छति। ________________

(5) सैनिकः सर्पं मारयति। ________________

5. તમારા શિક્ષક પાઠમાંથી જે શબ્દો બોલે તે શબ્દો અહીં લખો :

(1)	
(2)	
(3)	
(4)	
(5)	

H8W6A1

9 समयः

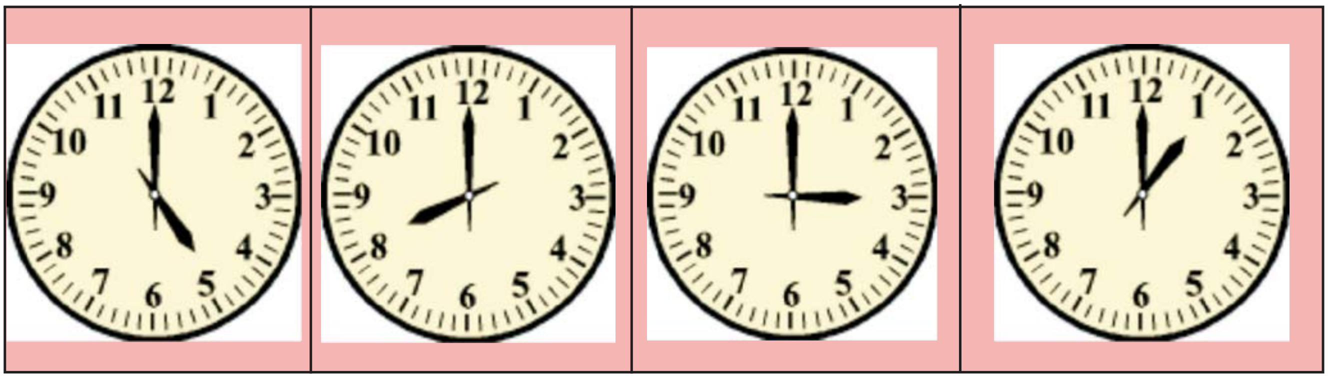

५:०० पञ्चवादनम्　　८:०० अष्टवादनम्　　३:०० त्रिवादनम्　　१:०० एकवादनम्

पश्यतु एवं च लिखतु।

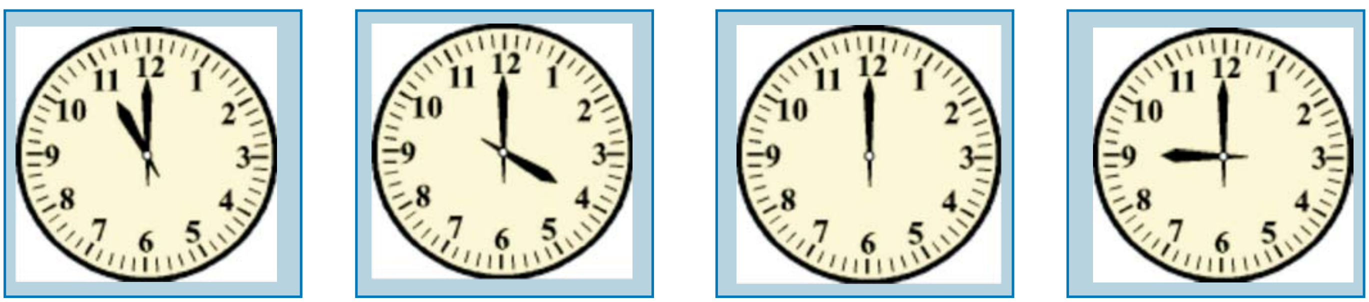

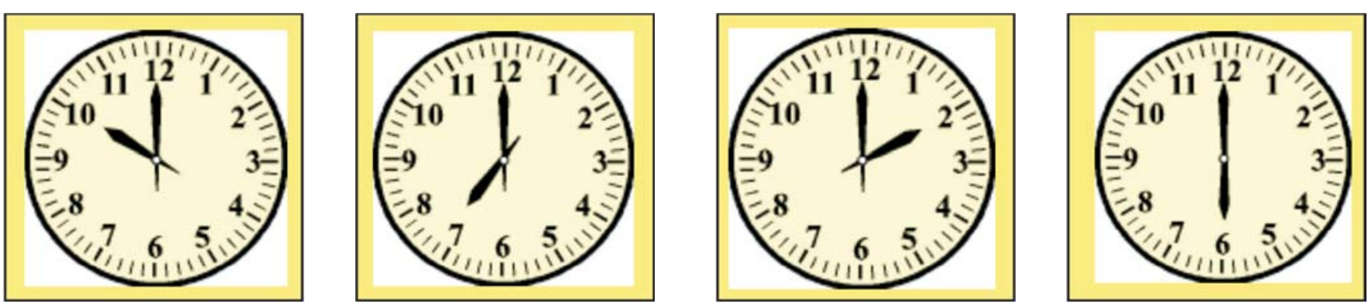

पठतु चिन्तयतु च।

સંખ્યાવાચક શબ્દ	સમયવાચક શબ્દ
एकम्	एकवादनम्
द्वे	द्विवादनम्
त्रीणि	त्रिवादनम्
चत्वारि	चतुर्वादनम्
षट्	षड्वादनम्

L4X9V6

स्वाध्यायः

1. યોગ્ય જોડકાં જોડો :

ક	ખ
(1) ૭:૦૦	चतुर्वादनम्
(2) ૬:૦૦	सप्तवादनम्
(3) ૪:૦૦	पञ्चवादनम्
(4) ૮:૦૦	षड्वादनम्
(5) ૫:૦૦	अष्टवादनम्

प्रवृत्तिः

1. શિક્ષક ઘડિયાળમાં સમય દર્શાવે, વિદ્યાર્થીઓ સંસ્કૃતમાં ઉત્તર આપે.
2. ઘડિયાળનો નમૂનો બનાવો.

पुनरावर्तनम् 2

1. નીચે આપેલા શબ્દોનું અનુલેખન કરો :

(1) शुण्डा	(2) सृष्टि:	(3) कर्णौ	(4) पुच्छम्
(5) क्रीडति	(6) अद्य	(7) ह्य:	(8) श्व: ।

2. યોગ્ય જોડકાં જોડો :

ક	ખ
(1) हस्ती	(1) भाण्डाकारम्
(2) कदलीसदृशी	(2) दैवीसृष्टि:
(3) उदरम्	(3) शूर्पाकारौ
(4) कर्णौ	(4) दीर्घौ
(5) दन्तौ	(5) शुण्डा

3. નીચે આપેલા હાથીના ચિત્રમાં કોષ્ટકમાંથી શબ્દ પસંદ કરી અંગોનાં નામ લખો :

(शुण्डा, दन्तौ, कर्ण:, उदरम्, पादा:, पुच्छम्, नेत्रम्)

4. નીચે આપેલાં ખાનાંઓમાં વિચારીને લખો :

		अद्य	सोमवासरः		

ह्यः	बुधवासरः				

				श्वः	शनिवासरः

5. નીચે ચિત્રમાં આપેલાં ક્રિયાપદોને આધારે નામપદ જોડીને વાક્યો બનાવો :

6. નીચેનાં વાક્યો ઘટનાક્રમ મુજબ ગોઠવો :

(1) काकः सुवर्णहारं अपहरति।

(2) सर्पः एकं शावकं खादति।

(3) काकः नदीं प्रति गच्छति।

(4) अधुना सुखेन वसामि।

(5) तत्र राजकुमारी स्नानं करोति।